

พระพุทธศาสนาในประเทศพม่า

รศ.สมบูรณ บัญญัติ

อาจารย์ประจำสาขาวิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา
วิทยาเขตนครศรีธรรมราช

ผู้เขียนมีโอกาสเดินทางไปประเทศพม่า ซึ่งในปัจจุบันเรียกว่าประเทศสหภาพเมียนมาร์ แต่คำว่าพม่ายังคงติดปากคนไทยและยังเรียกประเทศเพื่อนบ้านนี้ว่า ประเทศพม่า ผู้เขียนก็จะเรียกว่าประเทศพม่าเช่นกันเพราะเป็นที่คุ้นเคยและรู้จักกันดีอยู่แล้ว

การเดินทางไปประเทศพม่าที่กล่าวถึงนั้น เป็นการไปร่วมการประชุมทางวิชาการระดับนานาชาติ เรื่อง พระพุทธศาสนาเถรวาท : ประเพณี เอกลักษณะ และการพัฒนา ระหว่างวันที่ ๓ - ๙ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๕๒ ณ มหาวิทยาลัยพระพุทธศาสนาสิตะกู (Sitagu International Buddhist Academy) เมืองสกาย (Saguing) ประเทศพม่า ซึ่งตั้งอยู่ทางตอนเหนือของเขตมณฑลเยลี่ ใกล้ฝั่งแม่น้ำอิรวดี และอยู่ทางตะวันตกเฉียงเหนือของประเทศ การประชุมครั้งนี้มีผู้เข้าร่วมประชุมจากประเทศต่าง ๆ ในภูมิภาคเอเชียอาคเนย์หลายประเทศ ได้แก่ ไทย ลาว กัมพูชา เวียดนาม อินเดีย ปากีสถาน เนปาล และอินโดนีเซีย

การที่ผู้เขียนได้มีโอกาสเข้าร่วมการประชุมทางวิชาการดังกล่าวทำให้ผู้เขียนได้เห็นถึงวิถีชีวิตของชาวพม่าที่ยังคงผูกพันและยึดเหนี่ยวกับศาสนาที่สำคัญของประเทศคือ พระพุทธศาสนา เห็นถึงแรงศรัทธาต่อพระพุทธศาสนาตั้งแต่อดีตกาลฝังแน่นมาจนถึงปัจจุบัน สิ่งเหล่านี้ได้สะท้อนให้เห็นทั้งที่เป็นสถานที่สำคัญ ๆ ทางศาสนานั้นคือ วัด จ้าว(สำนักชี) และเจดีย์ที่มีมากมายนับพันองค์ โดยเฉพาะพระมหาเจดีย์ชเวดากองอันเป็นศูนย์รวมทางด้านจิตใจของชาวพม่าทุกคน นอกจากนั้น การยึดมั่นนับถือในพระพุทธศาสนาของชาวพม่า ยังได้แสดงออกถึงค่านิยมในการบวชของกุลบุตร กุลธิดา และการศึกษาเล่าเรียนวิชาการด้านพระพุทธศาสนาอย่างจริงจัง ดังที่เคยเขียนไว้ในบทความเรื่อง “ศิลปะจีน : ชีแห่งเมืองสกาย ประเทศสหภาพเมียนมาร์” มาแล้ว

ในบทความนี้ ผู้เขียนตั้งใจที่จะค้นหาความรู้เกี่ยวกับพระพุทธศาสนาในประเทศพม่า การเข้ามาและการยอมรับนับถือพระพุทธศาสนาของชาวพม่า ตลอดถึงตำนานแห่งองค์พระมหาเจดีย์ชเวดากองอันเลื่องชื่อ ที่ชาวพุทธทั้งในและต่างประเทศจะต้องหาโอกาสไปนมัสการ ชื่นชมความงดงามและบารมีแห่งองค์พระมหาเจดีย์องค์นี้ นำมาเขียนเล่าสู่กันฟัง (อ่าน) ดังต่อไปนี้

การเข้ามาของพระพุทธศาสนาในประเทศไทย

พระพุทธศาสนา ซึ่งมีจุดกำเนิด ณ ประเทศอินเดียและได้แผ่ขยายออกไปสู่ดินแดนต่าง ๆ นั้น บางแห่งที่พระพุทธศาสนาได้แผ่เข้าไปมีประชาชนศรัทธา นับถือและกลายเป็นศาสนาประจำชาติ ในดินแดนเหล่านั้น ในจำนวนนี้มีประเทศไทย และพม่ารวมอยู่ด้วย

พระพุทธศาสนาได้แผ่ขยายเข้าสู่ประเทศพม่าตั้งแต่เมื่อไรนั้น มีนักวิชาการหลายท่านได้พยายามอธิบายถึงการเข้ามาของพระพุทธศาสนาในประเทศไทยไว้หลายกระแส ดังเช่น

หม่อมทินอ่อน นักประวัติศาสตร์พม่า เชื่อว่าพระพุทธศาสนาได้เข้าสู่ประเทศพม่าในสมัยของพระเจ้าอโศกมหาราชแห่งอินเดีย ประมาณ พ.ศ. ๒๓๖ กล่าวคือหลังจากที่พระเจ้าอโศกมหาราชได้อุปถัมภ์ให้มีการสังคายนาพระพุทธศาสนาครั้งที่ ๓ แล้ว พระองค์ได้ส่งสมณทูตไปเผยแผ่พระพุทธศาสนาในดินแดนต่าง ๆ รวม ๙ สาย ๑ ใน ๙ สายนั้นมีสมณทูตคือพระโสณะและพระอุตุระ ได้เดินทางไปเผยแผ่พระพุทธศาสนาในดินแดนที่เรียกว่า “สุวรรณภูมิ” ซึ่งชาวพม่ามีความเชื่อว่า ศูนย์กลางของสุวรรณภูมิ ก็คือเมืองสะเทิม ซึ่งอยู่ทางตอนใต้ของประเทศพม่า พระพุทธศาสนาได้มีความเจริญรุ่งเรืองในประเทศไทยตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา

หนังสือ “ประวัติพระพุทธศาสนาในพม่า” กล่าวว่า พุทธศาสนาได้เจริญรุ่งเรืองในพม่าในราวพุทธศตวรรษที่ ๖ เพราะได้พบหลักฐานเป็นคำจารึกภาษาบาลี นักประวัติศาสตร์ท่านหนึ่ง ชื่อว่า ตارانาด เห็นว่า พระพุทธศาสนาแบบเถรวาทได้เข้ามาสู่เมืองพม่า ตั้งแต่สมัยพระเจ้าอโศกมหาราช ต่อมาได้มีพระสงฆ์ฝ่ายมหายานซึ่งเป็นศิษย์ของพระวสุพันธุได้นำเอาพระพุทธศาสนาแบบมหายาน ลัทธิตันตระเข้าไปเผยแผ่ ในครั้งนั้นพม่ามีเมืองพุกามเป็นเมืองหลวง มีชื่อเรียกชาวพม่าว่า “มรัมมะ” ส่วนพวกมอญ หรือ ตะเลง ซึ่งมีเมืองหลวงชื่อ “สะเทิม” (สุวรรณวดี) และถิ่นใกล้เคียงรวม ๆ เรียกว่า รามัญประกาศ จนพระพุทธศาสนาทั้งแบบมหายานและแบบเถรวาทเจริญรุ่งเรืองในพม่าเป็นเวลาหลายร้อยปี

ในตำนานพระมหาเจดีย์ชเวดากอง ได้กล่าวถึง พ่อค้าสองพี่น้องชาวมอญ ชื่อ “ตาปัสสะ” และ “ภักทิกะ” เดินทางไปค้าขายที่ประเทศอินเดียและได้เข้าเฝ้าพระพุทธเจ้าขณะบำเพ็ญภาวนาอยู่ใต้ต้นพระศรีมหาโพธิ์ พี่น้องทั้งสองบังเกิดความเลื่อมใสศรัทธาจึงได้นำข้าวสัตตูปถวายพระพุทธองค์ พระพุทธเจ้าจึงได้ประทานเส้นพระเกศาให้พี่น้องทั้งสอง จำนวน ๘ เส้น พี่น้องทั้งสองได้นำเส้นพระเกศาดังกล่าวถวายแก่พระเจ้าโอกกกลาปะ กษัตริย์แห่งเมืองพม่า พระเจ้าโอกกกลาปะได้นำเส้นพระเกศามาประดิษฐานไว้ที่เนินเขาเชียงอุตตระและสร้างพระเจดีย์ครอบเอาไว้ ดังในตำนานพระมหาเจดีย์ชเวดากองได้กล่าวถึงเอาไว้ ซึ่งผู้เขียนจะได้เล่าให้ฟังต่อไป

จากตำนานดังกล่าว แสดงให้เห็นว่า พระพุทธศาสนาได้เข้าสู่ประเทศพม่าตั้งแต่ครั้งสมัยพุทธกาล ซึ่งตรงกับสมัยของพระเจ้าโอกกกลาปะ แห่งเมืองพม่า

อย่างไรก็ตามในส่วน of ชนชาติมอญ ซึ่งเป็นชนชาติที่ยิ่งใหญ่ในอดีต ได้มีการกล่าวถึงพระพุทธศาสนาที่แผ่ขยายเข้าสู่ดินแดนของประเทศพม่าในสมัยพระเจ้าอโนรธา ไว้ว่า “ในพุทธศักราช ๑๕๘๗ (ค.ศ. ๑๐๔๔) พระเจ้าอโนรธาขึ้นครองราชย์ที่กรุงพุกามซึ่งตั้งอยู่ตรงใต้จุดบรรจบของแม่น้ำอิระวดีกับแม่น้ำชินตีวิน ในเมืองพุกามยังมีความเชื่อถืออันผิดๆ อาทิ นัต นาค และอะเยจี โดยเฉพาะความเชื่อถือแบบพวกอะเยจีกี่กำลังครอบงำแผ่นดินพุกามอยู่ขณะนั้น เมื่อพระเจ้าอโนรธาขึ้นครองบัลลังก์พระองค์มีทรงพอพระทัยต่อลัทธิความเชื่อเช่นนั้น และทรงปรารถนาในศาสนาอันชอบ ในเวลาเดียวกันนั้น ชินอรหันต์ได้เดินทางจาริกจากเมืองสะเทิมมาแผ่พระศาสนายังเมืองพุกาม พอพระเจ้าอโนรธาได้โอกาสมอบนับต่อชินอรหันต์ พระองค์ก็ทรงมีศรัทธาเป็นอย่างยิ่ง จึงทรงขอร้องให้ชินอรหันต์เผยแผ่พระศาสนาในพุกาม และด้วยความช่วยเหลือของชินอรหันต์ พระเจ้าอโนรธาจึงสามารถกำจัดความเชื่อของเหล่าอะเยจีลงได้ พวกอะเยจีถูกจับสึก แล้วให้คนเหล่านั้นรับใช้ในงานอันควรแก่อาณาจักรต่อไป ด้วยเหตุนี้ ความเชื่อถือแบบอะเยจีจึงค่อยๆ หดไปจากพุกาม พระเจ้าอโนรธาทำให้ชนทั่วแผ่นดินพุกามหันมานับถือพุทธศาสนาซึ่งเป็นศาสนาอันชอบ”

นอกจากนี้ พระเจ้าอโนรธายังได้ยกทัพไปตีได้เมืองสะเทิม พร้อมกับอันเชิญพระไตรปิฎกและพระเถระผู้เชี่ยวชาญในพระคัมภีร์มาสู่พุกาม พระเถระชาวมอญซึ่งชำนาญในคัมภีร์ได้ช่วยชินอรหันต์เป็นอย่างมากเพื่อให้พุทธศาสนาซึ่งเป็นศาสนาอันชอบเป็นที่แพร่หลาย พระเจ้าอโนรธา มิเพียงสร้างพระเจดีย์ในพุกามแต่ยังทรงสร้างเจดีย์ในทุกที่ที่เสด็จไปถึง ในบรรดาเจดีย์เหล่านี้ เจดีย์ที่โดดเด่นที่สุดคือพระเจดีย์ชเวสิกอง พระเจ้าอโนรธายังทรงให้มีการศึกษาเล่าเรียนพระไตรปิฎกกันในวัด พุทธศาสนาที่พระเจ้าอโนรธาได้ทรงอุปถัมภ์นั้นยังมั่นคงมาได้จวบจนปัจจุบัน

ในการนำพุทธศาสนาจากแผ่นดินของชาวมอญสู่พุกามนั้น พม่ายกย่องชินอรหันต์ภิกษุมอญเป็นดุษฎีผู้ส่องไฟนำทาง และพระเจ้าอโนรธาเป็นดุษฎีผู้หวนเมล็ดพันธุ์แห่งพุทธศาสนาบนแผ่นดินเมียนมาร์ ส่วนเหล่าอะเยจินั้นถูกตีตราให้เป็นพวกมิจฉาทิฐิ โดยประณามว่าเป็นกลุ่มนักบวชที่แผ่อิทธิพลเหนือชาวบ้านด้วยการเอาตนมาขู่ ยกสวรรค์มาอ้าง และหากินกับลาภสักการะ การนำพุทธศาสนาฝ่ายเถรวาทอันเป็นศาสนาอันชอบมาสู่อาณาจักรของชาวพม่านั้นจึงถือเป็นการทำลายอำนาจมืดจากความเชื่อผิดๆ ภาพของพระเจ้าอโนรธาในแบบเรียนจึงเป็นภาพของนักปฏิวัติทางความคิดเพื่อมิให้เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาสังคมของชาวพุทธ

หม่อมกนิษฐ์ นักประวัติศาสตร์ชาวพม่า กล่าวยกย่องพระเจ้าอโนรธา ไว้ในหนังสือประวัติศาสตร์พม่าว่า “ทุกหนทุกแห่งที่พระเจ้าอโนรธาทรงได้ชัยชนะในการสงคราม แทนที่พระองค์จะสร้าง

เสาคินแห่งชัยชนะไว้ กลับสร้างแผ่นอิฐจารึกบทสวดมนต์ในพระพุทธรูปศาสนาเป็นภาษาบาลีหรือสันสกฤต และพระนามาภิไธยเป็นภาษาสันสกฤต ทั้งทรงเป็นพระองค์แรกในบรรดาผู้สร้างโบสถ์วิหารอันยิ่งใหญ่และทำให้กรุงพุกามกลายเป็นศูนย์กลางการศึกษาในกายเถรวาท”

จากยุคของพระเจ้าอโนรธา เป็นต้นมา พระมหากษัตริย์ของพม่าองค์ต่อๆ มาทรงให้ความสำคัญต่อพระพุทธรูปศาสนาตั้งที่หม่อมทินอ่องบอกไว้ว่า “พระเจ้ามินดงโปรดให้จารึกพระไตรปิฎกทั้งหมดรวมทั้งคำอธิบายลงบนแผ่นหิน จำนวน ๗๒๙ แผ่น ประดิษฐานไว้ที่วัดกุโสดอ และทรงสนับสนุนพระสงฆ์ผู้เคร่งวินัยให้อพยพไปพม่าตอนล่าง”

การศึกษาพระปริยัติธรรมในพม่า

การศึกษาพระปริยัติธรรมในพม่านั้นสมัยพระเจ้ามินดงมีการสอบพระปริยัติธรรม วิชาที่สอบแบ่งเป็นสี่ชั้นคือชั้นต้น ต้องสอบท่องคัมภีร์กัจจายนไวยากรณ์ ๘ กัณฑ์ด้วยปากเปล่า อภิธาน--นัยปีที่ปีกา ๑,๒๐๓ คาถา วุตโตทัยฉินโทปกรณ์ สุโพชาลังการ อภิธรรมมัตถสังคหะ ๙ ปริจเฉทมาติกา ธาตุกถา ๑๔ นัย ยมก ๕

ชั้นกลาง สอบท่องปากเปล่าคัมภีร์ในชั้นต้นทั้งหมดโดยเพิ่มยมกเป็น ๑๐ ยมก ชั้นสูง สอบแบบชั้นกลาง แต่เพิ่มคัมภีร์ปฏิฐานแต่ต้นจนจบ กุสลติกะ และชั้นสูงสุดจะต้องสอบแข่งขันกันทั้งหมดเพื่อให้ได้ที ๑ เพียงรูปเดียวจากนั้นพระเจ้ามินดงจะทรงอุปถัมภ์เป็นพระราชบุตร บิดามารดาพร้อมทั้งญาติถึง ๑๕ ชั้นได้รับการงดเว้นภาษีทุกด้าน

ในงานวิจัยของโรเบิร์ต เอช เทย์เลอร์ อ้างว่า “ประมาณกลางคริสต์ศตวรรษที่ ๑๙ ทรงใช้วิธีการสอบแบบสงฆ์ที่เรียกว่า “พระธรรมพยาน” ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อทดสอบความสามารถของพระสงฆ์ มาทดสอบความเหมาะสมในการเข้าดำรงตำแหน่งราชการ การสอบของพระสงฆ์คงเป็นวิธีการที่น่าเชื่อถือจนกษัตริย์ต้องนำเอาวิธีการสอบไปใช้

การศึกษาพระปริยัติธรรมของพม่า มีมาตรการ ๔ ข้อคือ ทำให้วัตรปฏิบัติของพระภิกษุสามเณรดีงาม ทำให้มีการศึกษาพระไตรปิฎกอย่างถี่ถ้วน ทำให้เกิดความแตกฉานและเชี่ยวชาญในภาษาบาลี และทำให้เข้าใจวิธีการใช้ภาษาและสามารถเขียนบทประพันธ์ด้วยตนเองได้ ในการสอบยังมีการสอบปิฎกกระทะ หรือพระภิกษุที่สามารถทรงจำพระไตรปิฎกได้ ผู้สอบผ่านจะมีนามพิเศษว่า “เตปิฎกธรรมภณทาคาริกะ” ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน (พ.ศ.๒๕๓๔) ประเทศพม่าได้มีพระทรงจำพระไตรปิฎกจำนวน ๕ รูป คือพระภัททันตวิจิตนสาราภิวังสะ, พระภัททันตเนมินทะ, พระภัททันตโกศลละ, พระภัททันตสุมังคลาลังการะ และ พระภัททันตสิรินทากิวังสะ

การสังคายนาพระไตรปิฎกในพม่า

ประเทศพม่ามีการทำสังคายนาพระไตรปิฎกสองครั้ง ซึ่งเป็นการกระทำร่วมกันของประเทศที่นับถือพระพุทธศาสนาเถรวาทตั้งหลักฐานบันทึกไว้ว่า “ประเทศที่นับถือพระพุทธศาสนาฝ่ายเถรวาท ได้มีเหตุการณ์สำคัญทางพุทธศาสนาที่เกิดขึ้นในพม่าร่วมกัน คือการสังคายนาพระไตรปิฎก ณ เมืองมณฑะเลย์ เมื่อ พ.ศ. ๒๔๑๔ เป็นการสังคายนาครั้งแรกในพม่า แต่พม่านั้นว่าเป็นครั้งที่ ๕ ต่อจากครั้งจาริกลงในโบราณของลังกา สังคายนาครั้งนี้ มีการจาริกพระไตรปิฎกลงในแผ่นดินอ่อน ๗๒๙ แผ่น ณ เมืองมณฑะเลย์ ด้วยการอุปถัมภ์ของพระเจ้ามินดง ใน พ.ศ. ๒๔๑๔ (ค.ศ. ๑๘๗๑) พระมหาเถระ ๓ รูป คือ พระราชาภิกษุวิงสะ พระนรินทาภิรัชชะ และพระสุมังคลสามี ได้ผลัดเปลี่ยนกันเป็นประธานโดยลำดับ มีพระสงฆ์และพระอาจารย์ผู้แตกฉานในพระปริยัติธรรมร่วมประชุม ๒,๕๐๐ ท่าน กระทำอยู่ ๕ เดือนจึงสำเร็จ

ส่วนการทำสังคายนาครั้งที่ ๒ ในพม่าหรือที่พม่านั้นว่าเป็นครั้งที่ ๖ ที่เรียกว่าฉัฐฐสังคายนา เริ่มกระทำเมื่อวันที่ ๑๗ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๔๙๗ จนถึงวันที่ ๒๔ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๔๙๙ เป็นอันปิดงาน ในการปิดงานได้กระทำร่วมกับการฉลอง ๒๕ พุทธศตวรรษ (การนับปีของพม่าเร็วกว่าไทย ๑ ปี จึงเท่ากับเริ่ม พ.ศ. ๒๔๙๘ ปีค พ.ศ. ๒๕๐๐ ตามที่พม่านั้น) พม่าทำสังคายนาครั้งนี้ มุ่งพิมพ์พระไตรปิฎกเป็นข้อแรก แล้วจะจัดพิมพ์อรรถกถา (คำอธิบายพระไตรปิฎก) และคำแปลเป็นภาษาพม่าโดยลำดับ มีการโฆษณาและเชิญชวนพุทธศาสนิกชนหลายประเทศไปร่วมพิธีด้วย โดยเฉพาะประเทศเถรวาท คือ พม่า ลังกา ไทย ลาว เขมร ทั้งห้าประเทศนี้ ถือว่าสำคัญสำหรับการสังคายนาครั้งนี้มาก เพราะใช้พระไตรปิฎกภาษาบาลีอย่างเดียวกัน จึงได้มีสมัชชประชุม ซึ่งประชุมหรือผู้แทนประชุมของทั้งห้าประเทศนี้เป็นหัวหน้า เป็นสมัชชของไทยสมัชชของลังกา เป็นต้น ได้มีการก่อสร้างกุหาจำลอง ทำด้วยคอนกรีต จุคนได้หลายพันคน มีที่นั่งสำหรับพระสงฆ์ไม่น้อยกว่า ๒,๕๐๐ ที่ บริเวณที่ก่อสร้างประมาณ ๒๐๐ ไร่เศษ เมื่อเสร็จแล้วได้แจกจ่ายพระไตรปิฎกฉบับอักษรพม่าไปในประเทศต่าง ๆ รวมทั้งประเทศไทยด้วย

พระพุทธศาสนาในพม่ามีความเกี่ยวพันกับสถาบันพระมหากษัตริย์ การเจริญหรือเสื่อมของคณะสงฆ์ ก็ย่อมมีส่วนกับสถาบันกษัตริย์ด้วย ดังนั้นกษัตริย์จึงมีหน้าที่อีกอย่างหนึ่งคือการปฏิรูปสถาบันสงฆ์ดังที่มีการบรรยายถึงการปฏิรูปสถาบันสงฆ์ไว้ว่า “กษัตริย์พม่าได้ทรงริเริ่มการปฏิรูปศาสนา หรือการชำระสถาบันสงฆ์ให้บริสุทธิ์ เพื่อจะได้ยึดทรัพย์สมบัติของทางสงฆ์มาเป็นที่ยอมรับทั้งทางกฎหมายและสังคม สังฆะที่ร่ำรวยย่อมหมายถึงว่าพระสงฆ์ไม่ได้ดำเนินชีวิตตามกฎของพระวินัย ดังนั้นการปฏิรูปจึงนับว่าถูกต้องชอบธรรมตามอุดมการณ์ การปฏิรูปศาสนาส่งผลทางวัตถุให้ขนาดของสังฆะลดลง ทางด้านอุดมการณ์เท่ากับว่าทำให้พระศาสนาบริสุทธิ์ขึ้น เมื่อสังฆะบริสุทธิ์ขึ้น ประชาชนต่างก็จะมาทำบุญเพิ่มขึ้น เพราะบุญที่บุคคลจะได้ขึ้นอยู่กับความบริสุทธิ์

ของพระที่บุคคลนั้นนับถือ สังฆะเองก็เริ่มได้รับพระมหากรุณาธิคุณเพิ่มขึ้น เพราะโดยหลักการถือว่าพระมหาภิกษุตรีต้องเป็นผู้ทรงปกป้องและอุปถัมภ์ค้ำจุนพระศาสนา การที่ประชาชนและพระมหาภิกษุตรีหันมาอุปถัมภ์พระพุทธศาสนา สุดท้ายจะนำกลับไปสู่ลัทธิเจ้าที่ดินของวัดอีก และแล้วรัฐก็ต้องเข้ามาจัดการปฏิรูปสังฆะใหม่อีกหมุนเวียนไปไม่รู้จบ

พระมหาเจดีย์ชเวดากอง

วันแรกของการเดินทางไปร่วมประชุมทางวิชาการระดับนานาชาติดังกล่าว เป็นการเดินทางจากสนามบินสุวรรณภูมิ สู่นามบินมินกะลาด เมืองย่างกุ้ง ประเทศพม่า และพักที่โรงแรมของคนไทยในเมืองย่างกุ้ง คือ Chatrium Hotel ไกด์ชาวไทยใหญ่ บอกว่าเป็นโรงแรมที่เจ้าสัวคนไทยคือ คุณชาติรี โสภณพานิช เข้ามาซื้อและดำเนินกิจการ ออกเสียงว่า “ชา-ตรี-อุม โฮ-เต็ล” เป็นโรงแรมระดับ ๔-๕ ดาว ตั้งอยู่กลางเมืองย่างกุ้ง และไม่ไกลจากที่ตั้งของพระมหาเจดีย์ชเวดากอง โดยสามารถมองเห็นองค์พระมหาเจดีย์ชเวดากองจากห้องพักของโรงแรมที่อยู่ด้านเดียวกัน

โรงแรม Chatrium Hotel กลางเมืองย่างกุ้ง

ผู้เขียนได้ยื่นชื่อพระมหาเจดีย์ชเวดากอง และใฝ่ฝันที่จะได้มานมัสการนานแล้ว ครั้งนี้ได้โอกาสเหมาะก็เลยไม่รีรอเก็บสัมภาระเข้าที่เรียบร้อย ก็ชวนเพื่อนอาจารย์ที่มาด้วยกัน ออกเดินทางมุ่งตรงไปยังพระมหาเจดีย์ชเวดากองทันที คิดว่าใกล้ๆ แต่ก็เดินทางเหวี่ยงตากเหมือนกัน เนื่องจากไม่รู้เส้นทางและเดินทางกันเองเลยไปโผล่ด้านหลังองค์พระมหาเจดีย์ ได้ยลโฉมองค์เจดีย์เพียงด้านนอก ยังไม่มีโอกาสเข้าไปด้านใน